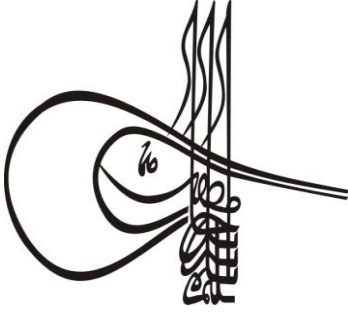

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18, p. 409-420

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12057>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Mesut GÜN –
Yrd. Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA

This article was checked by iThenticate.

TÜRKÇE EĞİTİMİ VE EDEBİYAT ALANLARINDAKİ MAKALE BAŞLIKLARININ SÖZDİZİMSEL YAPISI*

*Mustafa Onur KAN***

ÖZET

Bu çalışmada, Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makale başlıklarının sözdizimsel yapı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmada ULAKBİM veri tabanında yer alan dergilerde 2011-2016 yılları arasında yayımlanan makaleler arasından rastgele seçilen 100 Türkçe eğitimi, 100 edebiyat alanlarından olmak üzere toplam 200 makale başlığı incelenmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla uzman incelemesi yöntemine başvurulmuştur.

Çalışmada ulaşılan sonuçlara göre, Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makale başlıklarında sırasıyla en çok ad kökenli yapı (Türkçe eğitimi f=47; edebiyat f=58), adeyem öbeği yapısı (Türkçe eğitimi f=38; edebiyat f=22) ve birleşik yapının (Türkçe eğitimi f=14; edebiyat f=17) kullanıldığı belirlenmiştir. İncelenen makale başlıklarında söz konusu başlık tipleri dışında nadir kullanılan tam yargılı cümle yapısı (Türkçe eğitimi f=1; edebiyat f=0), ilgeç öbeği yapısı (Türkçe eğitimi f=0; edebiyat f=2) ve koşullu yan cümle yapısı (Türkçe eğitimi f=0; edebiyat f=1) tipleri de tespit edilmiştir. Birleşik yapının tiplerine ilişkin olarak ise incelenen makale başlıklarında Türkçe eğitimi alanında en çok konu-yöntem (f=5) ve konu-kapsam (f=3); edebiyat alanında en çok konu-kapsam (f=10) ve metafor-konunun (f=4) tercih edildiği bulgulanmıştır. Edebiyat alanındaki makale başlıklarında birleşik yapı tipleri içerisinde ikinci sırada en sık görülen metafor-konuya Türkçe eğitimindeki makale başlıklarında; Türkçe eğitiminde belirlenen konu-yöntem ve konu-soruya ise edebiyat alanındaki makale başlıklarında rastlanılmamıştır. Her iki alanda da birleşik yapı tiplerinden ad-yöntem, soru-yöntem+kaynak, metafor-soru, konu-yöntem+kaynak, soru-yöntem örnekleri tespit edilmemiştir.

* Bu makale, 20-23 Nisan 2017 tarihlerinde Roma'da düzenlenen 3. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda aynı başlıkla sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

** Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, El-mek: mustafaonurkan@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Başlık, sözdizimsel yapı, makale, akademik yazma

THE SYNTACTIC STRUCTURE OF ARTICLE TITLES IN THE FIELD OF TURKISH EDUCATION AND LITERATURE

ABSTRACT

In this study it was aimed to analyse the article titles in terms of syntactic structure in the field of Turkish education and literature. In this descriptive survey model study, randomly selected 200 title articles (100 in the field of Turkish education and 100 in the field of literature) from the journals indexed in Turkish National Databases and published between 2011-2016 were investigated. Descriptive analysis technique was used to evaluate the data obtained. Expertisation method was followed for providing the study's reliability.

According to the results of the study, it was obtained that mostly used titles in the field of Turkish education and literature were respectively the nominal structure (Turkish education f=47; literature f=58), the V-ing phrase structure (Turkish education f=38; literature f=22) and the compound structure (Turkish education f=14; literature f=17). Except these title types, it was identified that some title types as the full-sentence structure (Turkish education f=1; literature f=0), the prepositional phrase structure (Turkish education f=0; literature f=2) and conditional clause structure (Turkish education f=0; literature f=1) were used rarely. As for the types of compound structure, in analysed titles it was detected that topic-method (f=5) and topic-scope (f=3) were mostly preferred compound structure types in Turkish education; topic-scope (f=10) and metapfor-topic (f=4) were mostly preferred compound structure types in literature. Metaphor-topic was the second most common compound structure type in the field of literature, but it was not seen in the titles from Turkish education field. As to topic-method and topic-question seen in Turkish education field were not determined in literature field. In both of two fields, samples of name-method, question-method+source, metapfor-question, topic-method+source and question-method were not encountered.

STRUCTURED ABSTRACT

The first location that the reader encounters the scientific text created by the author is the title. Title is the most important element of a scientific article, even though it is a "small" part of scientific text, and it is the basic indicator of the topic of the article (Jamali & Nikzad, 2011). Because the reader decides to read the abstract by looking at the title and decides to read the text by looking at the abstract. The title also has an important function in literature search. Due to an incorrectly constituted title, the researcher may not be able to find an article that can be used to literature search, or it may waste time in the searching process.

Being aware of the syntactic structure and characteristics of titles is important for those who constitute scientific texts. With this study, awareness about the syntactic structure and characteristics of titles can be created for the graduate students who have little academic writing experience. In addition, it was seen that the studies in the literature investigating the syntactic structure of titles (eg. Anthony, 2001; Haggan, 2004; Soler, 2007) were generally discussed the English titles. With this study, it is thought that a contribution will be made to the literature through Turkish. The aim of this is to analyse the article titles in terms of syntactic structure in the field of Turkish education and literature.

In this descriptive survey model study, randomly selected 200 title articles (100 in the field of Turkish education and 100 in the field of literature) from the journals indexed in Turkish National Databases and published between 2011-2016 were investigated. Descriptive analysis technique was used to evaluate the datas obtained. In the investigation of the titles in the study, Cheng, Kuo and Kuo's (2012) model they created based on the studies in the literature (for basic title types Soler, 2007; Haggan, 2004; for compound titles of basic title types Anthony, 2001) was based. In the preliminary examination of this research, a conditional clause structure example not appear in the model of Cheng, Kuo and Kuo was found. Therefore article titles were examined by adding this title type. Expertisation method was followed for providing the study's reliability.

According to the results of the study, it was obtained that mostly used titles in the field of Turkish education and literature were respectively the nominal structure (Turkish education f=47; literature f=58), the V-ing phrase structure (Turkish education f=38; literature f=22) and the compound structure (Turkish education f=14; literature f=17). It is noteworthy that the studies in the literature found nominal structure titles widely-used. For instance, Wang and Bai (2007) found that almost all of the titles in the medical field were nominal structure. In the Soler's (2007) study that analysed article titles in biology and social sciences fields it was also identified that nominal structure titles were widely-used. Cheng, Kuo and Kuo (2012) found that nominal structure titles were the second most frequently used title type. They state that nominal structure titles enable presenting the research topic explicitly, and this can be the reason of the widely-used of nominal structure titles. Considering the function of nominal structure title that usually specify the general focus of the study to the readers (Cheng, Kuo & Kuo, 2012), it can be said that article writers in the field of Turkish education and literature want to emphasize the topic or general focus of the research in their title.

Except given above title types, it was identified that some title types as the full-sentence structure (Turkish education f=1; literature f=0), the prepositional phrase structure (Turkish education f=0; literature f=2) and conditional clause structure (Turkish education f=0; literature f=1) were used rarely. Similarly, in some studies (Soler, 2007; Cheng, Kuo & Kuo, 2012) it is stated that there are fewer examples of the full-sentence structure and the prepositional phrase structure, and this can be explained by the fact that these title types are not as informative and flexible as others (Cheng, Kuo & Kuo, 2012). In addition, in this study it was found that an article title from the field of literature was protasis

Turkish Studies

structure which was not included in the classifications put forward in the literature.

As for the types of compound structure, in analysed titles it was detected that topic-method (f=5) and topic-scope (f=3) were mostly preferred compound structure types in Turkish education; topic-scope (f=10) and metapfor-topic (f=4) were mostly preferred compound structure types in literature. Metaphor-topic was the second most common compound structure type in the field of literature, but it was not seen in the titles from Turkish education field. As to topic-method and topic-question seen in Turkish education field were not determined in literature field. This can be explained by the linguistic preferences of the discourse community. In both of two fields, samples of name-method, question-method+source, metapfor-question, topic-method+source and question-method were not encountered. Cheng, Kuo and Kuo (2012) also found that these types were used below 1% (name-method; question-method+source; metaphor-question; topic-method+source) or 1% (question-method).

The following suggestions can be developed on the basis of the findings obtained in the research:

In this study, the syntactic structure of article titles in Turkish education and literature were investigated. Similarly, article titles from other disciplines can be considered in terms of syntactic structure. Thus, comparisons can be made with the results of this study, and also opinions can be given to the discourse community of the discipline in which the reviewed articles are included.

The results of this study can be compared by examining the title types of theses and proceedings' titles.

The syntactic structure and characteristics of the titles can be included in the "Academic writing" courses that can help graduate students to create qualified scientific texts.

Keywords: Title, syntactic structure, article, academic writing

Giriş

Okuyucunun, yazar tarafından oluşturulan bilimsel metinle karşılaştığı ilk yer başlıktır. Başlık; bilimsel metnin “küçük” bir parçası olmasına rağmen, bilimsel bir makalenin en önemli ögesidir ve makalenin konusunun temel göstergesidir (Jamali ve Nikzad, 2011). Zira okuyucu başlığa bakarak özeti okumaya, özete bakarak da metni okumaya karar verir. Başlığın alanyazın taramasında da önemli bir işlevi vardır. Yanlış oluşturulan bir başlık sebebiyle araştırmacı alanyazın taramasında yararlanabileceği bir makale ile karşılaşamayabilir veya tarama sürecinde zaman kaybedebilir.

Başlığın konuyu açıkça sunması, ilgi çekici, bilgilendirici ve kısa olması gerekmektedir (Jamali ve Nikzad, 2011). Bununla birlikte anılan nitelikler arasında denge kurmak zordur (Kane, 2000) ve çoğu yazar çalışması için uygun bir başlığı seçmede başarısız olmaktadır (Manten ve Greenhalgh 1977'den Akt. Jamali ve Nikzad, 2011). Wang ve Bai'nin (2007) de belirttiği gibi başlıkların kalitesi makalenin etkisine (impact) tesir edebilir. Dolayısıyla söz konusu niteliklere sahip bir başlığın kullanılması makalenin daha çok araştırmacıya ve okuyucuya ulaşmasına katkı sağlar.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18

Başlıkların sözdizimsel yapı ve niteliklerinin farkında olunması bilimsel metin oluşturanlar için önem arz etmektedir. Bu çalışma ile de özellikle akademik yazma deneyimi az olan yüksek lisans öğrencilerine başlıkların sözdizimsel yapı ve niteliklerine dair bir farkındalık yaratılabilir. Ayrıca, başlıkların sözdizimsel yapısını inceleyen alanyazındaki çalışmalarda (örn. Anthony, 2001; Haggan, 2004; Soler, 2007) genellikle İngilizce başlıkların ele alındığı görülmektedir. Bu çalışma ile alanyazına Türkçe üzerinden bir katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Başlıkların Sözdizimsel Yapı Açısından Sınıflandırılması

Alanyazında, başlıkların sözdizimsel sınıflandırılmasına dair çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Anthony (2001), bilgisayar bilimi alanındaki makalelerin başlıklarını inceleyerek bir sınıflandırma oluşturmuştur. Benzer şekilde Haggan (2004) edebiyat, dilbilim ve fen bilimleri alanlarındaki makale başlıklarını ve Soler (2007) de biyoloji bilimleri ve sosyal bilimler alanındaki makale başlıklarını inceleyerek sınıflandırmalar ileri sürmüşlerdir. Cheng, Kuo ve Kuo (2012) ise temel başlık tipleri için Soler ve Haggan'ı; bu temel başlık tiplerinden birleşik yapının tipleri için de Anthony'yi temel alarak uygulamalı dilbilim alanındaki başlıkları incelemiş ve birleşik yapı tiplerini genişlettiği sınıflandırmalarını oluşturmuşlardır. Cheng, Kuo ve Kuo'nun sınıflandırmalarında da yer alan başlık tipleri şunlardır:

Ad Kökenli Yapı (The Nominal Structure): Ad kökenli yapıdaki başlıklar, bir veya birkaç addan oluşur. Söz konusu ad veya adları niteleyen ya da açıklayan kelimeler de yer alabilir (Cheng, Kuo ve Kuo, 2012). Örnekler¹:

- *Osmanlı'dan günümüze okuma yazma öğretimi*
- *Türkçe öğretiminin tarihî kaynakları*
- *Hatay velîlerinden Şeyh Ahmed Kuseyri*
- *XVII. yüzyıl şâirlerinden Topkapılı Feyzî hayatı ve sanatı*
- *Edip Cansever'in şiirlerinde depresif karakterler*
- *Bâkî'de gül*

Adeylem Öbeği Yapısı (The V-ing Phrase Structure): Bu yapı adeyleme dayalıdır ve bir süreci veya faaliyeti açıklar (Cheng, Kuo ve Kuo, 2012). Örnekler:

- *Okuma ve zihni yönetme*
- *Türk ve Amerikan 3. sınıf öğrencilerinin yazma hızlarının bazı değişkenler açısından karşılaştırılması*
- *Dramayla oluşturulmuş öykülerin Türkçe eğitiminde kullanılması*
- *Kıbrıs'ta yaşanan olaylar bağlamında Süleyman Uluçamgil'in "27-28 Ocak 1958" şiirinin incelenmesi*
- *Halikarnas Balıkcısı'nın Turgut Reis adlı eserinin tarihî roman kavramı çerçevesinde değerlendirilmesi*

Tam Yargılı Cümle Yapısı (The Full-Sentence Structure): Bu yapı, tam bir cümleden oluşur ve bildirimsel yapıları (declarative structures) içerir (Cheng, Kuo ve Kuo, 2012). Örnek:

¹ Adeylem öbeği yapısından metafor-soru tipine kadar sunulan örneklerin tamamı çalışmada incelenen başlıklardan alınmıştır. Bununla birlikte metafor-soru tipinden itibaren ise örnekler Cheng, Kuo ve Kuo'dan (2012) çevrilmiştir, zira incelenen makale başlıklarında söz konusu başlık tiplerine ilişkin örnekler belirlenmemiştir.

Atasözleri sadece gerçek ve mecaz anlamlı mıdır?

İlgeç Öbeği Yapısı (The Prepositional Phrase Structure): Bu yapı ilgeç öbeğine dayalıdır. Türkçede ilgeç öbeğinde isim unsuru başta, çekim edatı sonra bulunur (Karahan, 2008). Örnekler:

- *İlk Kazak romanı “Bağıtsız Jamal” ve yeni baskıları üzerine*
- *Balıkesirli Mehmed Gazâlî’nin “Türk Kadın Şairleri” başlıklı yazı dizisi üzerine*

Birleşik Yapı (The Compound Structure): Bu yapı iki nokta veya soru işaretiyle ayrılan iki parçadan oluşur. Bu ayrılımda genellikle iki nokta kullanılır ve Hartley (2005), iki nokta ile ayrılan parçalardan oluşan bu tür başlıkları iki noktalı başlıklar (colonic titles) olarak nitelendirmektedir.

Birleşik Yapı Tipleri

Birleşik yapı tiplerine ilişkin Cheng, Kuo ve Kuo (2012), Anthony’nin (2001) yaptığı sınıflandırmayı temel alarak oluşturdukları modelde birleşik yapı tiplerinin sayısını beşten on bire yükseltmiştir. Cheng, Kuo ve Kuo, birleşik yapı tiplerini şu şekilde açıklamaktadır:

Konu-Kapsam (Topic-Scope): İlk parça temel araştırma konusu gösterir, ikinci parça araştırmanın odağını belirten bilgiye yer verir. Örnekler:

- *Down sendromlu bireylerin dil kullanımının sesbilimsel incelemesi: Nörodilbilimsel değerlendirme*
- *17. asra ait iki kitapçık: Nasreddin Hoca “hikâye”leri ve Türk atasözleri*
- *Türkiye-Azerbaycan edebi ilişkilerinde selef ve halef yazarlar: Mirza Fethali Ahundzade ve Anar Rızayev*

Konu-Yöntem (Topic-Method): İlk parça temel araştırma konusunu sunar, ikinci parça araştırma yöntemini belirten bilgiye yer verir. Örnek:

Norveç’te ve Türkiye’de kullanılan ana dili öğretim programlarının karşılaştırılması: Betimsel bir analiz

Konu-Betimleme (Topic-Description): İlk parça temel araştırma konusunu verir, ikinci parça bu konunun açıklaması veya betimlemesini sunar. Örnekler:

- *Dil eğitiminin dil bilimsel temelleri: Ferdinand de Saussure’ün genel dilbilim kuramında dil eğitimiyle ilgili bulgular*
- *Dilde sadeleşme tartışmaları: 1970 yılı “Türk Dili” dergisinde Arapça, Farsça ve Batı dillerinden gelen kelimelere karşı takınılan tavır*

Konu-Kaynak (Topic-Source): İlk parça temel araştırma konusunu belirtir, ikinci parça veri kaynağını gösterir. Örnekler:

- *Öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarının değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği*
- *Ortaokul öğrencilerinin okur öz yeterlikleri üzerine bir araştırma: Adana ili örneği*
- *Dünü-bugünü ve sorunlarıyla bilmeceler: Elazığ örneği*
- *Türk folklorunda lâkap verme geleneği: Bartın örneği*

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/18

Metafor-Konu (Metaphor-Topic): İlk parça araştırma konusunun metaforik bir açıklamasını, ikinci parça araştırma konusunu sunar. Örnekler:

- *Çiğnenmiş sakızı çiğnemeyenler: Nizâm-ı Cedid'in Şeyh Gâlib'i ve Cumhuriyet'in Âsaf Hâlet'i*
- *Yitik kentin kapalı huzursuz şairi: Turgut Uyar*
- *Sosyal fayda bağlamında edebiyatımızın iki yazı makinesi: Ahmet Mithat-Hekimoğlu İsmail*

Konu-Soru (Topic-Question): İlk parça temel araştırma konusuna yer verir, ikinci parça soru belirten bir açıklama ile devam eder. Örnek:

Okuma becerilerinin okuma ortamı açısından karşılaştırılması: Ekran mı kâğıt mı?

Metafor-Soru (Metaphor-Question): İlk parça araştırma konusunun metaforik bir açıklamasını sunar, ikinci parça soru belirten bir açıklama ile devam eder. Örnek:

Felsefelerin düello yapması: Florida'da İngilizce öğrenenler için katılma mı ayrılma mı?

Soru-Yöntem + Kaynak (Question-Method + Source): İlk parça soru belirten bir açıklama sunar, ikinci parça araştırma yöntemi ve veri kaynağına yer verir. Örnek:

İlkokul öğretmenleri yabancı dil olarak İngilizce öğretmek için hangi düzeyde İngilizce yeterliliğine ulaşmaya ihtiyaç duyarlar? Kore, Tayvan ve Japonya'dan Durum Çalışmaları

Ad- Yöntem (Name-Method): İlk parça baş harflerden oluşan bir kısaltmaya yer verir, ikinci parça araştırma yöntemini belirten bilgi ile devam eder. Örnek:

BDDÖ: Okul öncesinden liseye kadar farklı kademelerde eğitimlerine devam eden başka dil konuşucularının İngilizce öğretmenlerinin kullanım ve tercihleri üzerine bir tarama (Not. BDDÖ: Bilgisayar destekli dil öğrenme)

Soru-Yöntem (Question-Method): İlk parça soru belirten bir açıklama verir, ikinci parça araştırma yöntemini sunar. Örnek:

Ket vurma mı ödünleme mi? Felemenkçe ve İngilizce okuma süreçlerinin çok yönlü karşılaştırılması

Konu-Yöntem + Kaynak (Topic-Method + Source): İlk parça temel araştırma konusunu belirtir, ikinci parça araştırma yöntemi ve veri kaynağını sunar. Örnek:

Merkezin dışında kalan yerlerde telaffuz sorunları ve uluslararası bir dil olarak İngilizce pedagojisi: Yunan devlet okulu öğretmenlerinin düşüncelerine ilişkin bir tarama

Bu çalışmanın amacı, Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makalelerin başlıklarını sözdizimsel yapı açısından incelemektir.

Yöntem

Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makale başlıklarını sözdizimsel yapı açısından inceleyen bu çalışma tarama modelinde tasarlanmıştır. Geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2006).

Araştırmada ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanında yer alan ve bünyesinde hem Türkçe eğitimi hem edebiyat alanlarında yayın yapılan dergilerden rastgele seçilen Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (SBED), Atatürk Üniversitesi SBED, Celal

Bayar Üniversitesi SBED, Fırat Üniversitesi SBED, Adıyaman Üniversitesi SBED, Balıkesir Üniversitesi SBED, Osmangazi Üniversitesi SBED’den rastlantısal olarak belirlenen 100 Türkçe eğitimi ve 100 edebiyat alanından olmak üzere toplam 200 makale başlığı incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı Dergi Listesi (2016) içerisinde hem Türkçe eğitimi hem de edebiyat alanlarına dair makale yayımlanan 7 dergi –en az 2011’den beri yayımlanmak ölçütüyle- rastlantısal olarak seçilmiştir. Dergi yazım ilkelerinden kaynaklanan etkiyi azaltmak amacıyla bünyesinde yalnızca Türkçe eğitimi veya edebiyat alanında makale yayımlanan dergiler incelemeye alınmamıştır. Araştırmada değerlendirilen başlıkların yer aldığı makalelerin yayımlandıkları yıla göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1

İncelenen Başlıkların Yer Aldığı Makalelerin Yayımlandıkları Yıla Göre Dağılımı

Yıl	Edebiyat (n)	Türkçe Eğitimi (n)
2011	16	18
2012	17	17
2013	17	17
2014	17	16
2015	17	15
2016	16	17

Tablo 1’e göre, 2011, 2012 ve 2013 yıllarından 34’er makale başlığı; 2014 ve 2016 yıllarından 33 makale başlığı ve 2015 yılından ise 32 makale başlığı ele alınmıştır.

İncelenen başlıkların yer aldığı makalelerin yayımlandıkları dergiye göre dağılımı Tablo 2’de sunulmaktadır:

Tablo 2

Başlıkların Yer Aldığı Makalelerin Yayımlandıkları Dergiye Göre Dağılımı

Dergi	Edebiyat (n)	Türkçe Eğitimi (n)
Mustafa Kemal Üniversitesi SBED	16	63
Adıyaman Üniversitesi SBED	15	24
Fırat Üniversitesi SBED	23	5
Celal Bayar Üniversitesi SBED	26	1
Atatürk Üniversitesi SBED	11	5
Balıkesir Üniversitesi SBED	9	1
Osmangazi Üniversitesi SBED	5	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi, çalışmada incelenen başlıkların bulunduğu makaleler yedi farklı dergiden alınmıştır. Söz konusu dergiler içerisinde en çok makale Mustafa Kemal Üniversitesi SBED’den (n=79); en az makale ise Osmangazi Üniversitesi SBED’den (n=6) alınmıştır. Söz konusu farklılığın sebebi Mustafa Kemal Üniversitesi SBED’de Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarında daha çok makale yayımlanmasından kaynaklanmaktadır. Mustafa Kemal Üniversitesi SBED yılda dört, Osmangazi Üniversitesi SBED ise yılda iki sayı yayımlanmaktadır.

Araştırmada başlıkların incelenmesinde, Cheng, Kuo ve Kuo’nun (2012) alanyazındaki çalışmaları (temel başlık tipleri için Soler, 2007; Haggan, 2004; temel başlık tiplerinden birleşik yapının tipleri için Anthony, 2001) temel alarak oluşturdukları model temel alınmıştır. Bu araştırmada yapılan ön incelemede Cheng, Kuo ve Kuo’nun oluşturdukları modelde yer almayan koşullu yan cümle yapısı örneğine rastlanılmıştır. Bu nedenle söz konusu başlık tipi de eklenerek

makale başlıkları incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği (bkz. Yıldırım ve Şimşek, 2011) ile çözümlenmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla Türkçe eğitimi alanında uzman bir öğretim üyesi ile değerlendirme toplantısı yapılmış ve araştırma süreci tüm ayrıntılarıyla uzmana aktarılmıştır. Son olarak başlıkların incelenmesiyle elde edilen veriler uzman ile değerlendirilmiş ve söz konusu verilere ilişkin görüş birliğine varılmıştır.

Bulgular

Türkçe eğitimi alanındaki makale başlıklarının tipine göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmektedir:

Tablo 3

Türkçe Eğitimi Alanındaki Makalelerin Başlık Tipleri

Başlık Tipi	f
Ad kökenli yapı	47
Adeylem öbeği yapısı	38
Birleşik yapı	14
Tam yargılı cümle yapısı	1
İlgeç öbeği yapısı	0
Toplam	100

Tablo 3'e göre, incelenen Türkçe eğitimi alanındaki makalelerde en sık görülen başlık tipinin ad kökenli yapı olduğu, en az görülen başlık tipinin ise tam yargılı cümle yapısı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte ilgeç öbeği yapısında olan başlık tipi tespit edilmemiştir.

Edebiyat alanındaki makale başlıklarının tipine göre dağılımı Tablo 4'te yer almaktadır:

Tablo 4

Edebiyat Alanındaki Makalelerin Başlık Tipleri

Başlık Tipi	f
Ad kökenli yapı	58
Adeylem öbeği yapısı	22
Birleşik yapı	17
İlgeç öbeği yapısı	2
Koşullu yan cümle yapısı	1
Tam yargılı cümle yapısı	0
Toplam	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi incelenen edebiyat alanındaki makalelerde en sık görülen başlık tipinin ad kökenli yapı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca alanyazındaki sınıflandırmalarda görülmeyen koşullu yan cümle yapısı başlık tipine bir makale başlığında rastlanılmıştır. Söz konusu başlık "*Divan şairi varsağıyı farklı anlarsa*" şeklindedir. Tam yargılı cümle yapısında olan başlık tipi ise tespit edilmemiştir.

Türkçe eğitimi alanındaki makale başlıklarından birleşik yapıda olanlarının tipleri Tablo 5'te gösterilmektedir:

Tablo 5

Türkçe Eğitimi Alanındaki Birleşik Yapıda Olan Başlıkların Tipleri

Birleşik Yapı Tipleri	f
Konu-yöntem	5
Konu-kapsam	3
Konu-betimleme	2
Konu-kaynak	2
Konu-soru	2
Metafor-konu	0
Soru-yöntem	0
Konu-yöntem+kaynak	0
Metafor-soru	0
Soru-yöntem+kaynak	0
Ad-yöntem	0
Toplam	14

Tablo 5'e göre Türkçe eğitimi alanında belirlenen birleşik yapıdaki başlıkların en çok konu-yöntem tipinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte metafor-konu, soru-yöntem, konu-yöntem+kaynak, metafor-soru, soru-yöntem+kaynak, ad-yöntem tiplerinde makale başlıklarına rastlanılmamıştır.

Edebiyat alanındaki makale başlıklarından birleşik yapıda olanlarının tipleri Tablo 6'da yer almaktadır:

Tablo 6

Edebiyat Alanındaki Birleşik Yapıda Olan Başlıkların Tipleri

Birleşik yapı tipi	f
Konu-kapsam	10
Metafor-konu	4
Konu-kaynak	2
Konu-betimleme	1
Konu-yöntem	0
Konu-soru	0
Soru-yöntem	0
Konu-yöntem+kaynak	0
Metafor-soru	0
Soru-yöntem+kaynak	0
Ad-yöntem	0
Toplam	17

Tablo 6'ya göre edebiyat alanında belirlenen birleşik yapıdaki başlıkların en çok konu-kapsam tipinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte konu-yöntem, konu-soru, soru-yöntem, konu-yöntem+kaynak, metafor-soru, soru-yöntem+kaynak, ad-yöntem tiplerinde olan makale başlıkları tespit edilmemiştir.

Sonuç ve Tartışma

Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarında yazılan makale başlıklarının sözdizimsel yapı açısından incelendiği bu çalışmada, her iki alanındaki makale başlıklarında en çok ad kökenli yapının kullanıldığı tespit edilmiştir. Alanyazındaki çalışmalarda da ad kökenli yapıdaki başlıkların yaygın olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin Wang ve Bai (2007) tıp alanındaki makalelerin tamamına yakının ad kökenli yapıda olduğunu bulgulamıştır. Soler'in (2007) biyoloji bilimleri ve sosyal bilimler alanındaki makale başlıklarını incelediği çalışmasında da ad kökenli başlıkların yaygın

olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmalarında en sık kullanılan ikinci başlık tipi olarak belirlenen ad kökenli başlıkların yaygınlığını Cheng, Kuo ve Kuo (2012), söz konusu başlık tipinin araştırma konusunu açık olarak sunmaya olanak sağlamasına bağlanabileceğini ifade etmektedir. Ad kökenli yapıdaki başlıkların genellikle okuyuculara çalışmanın genel odağını belirtme işlevi (Cheng, Kuo ve Kuo, 2012) göz önünde bulundurulduğunda Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makale yazarlarının başlıklarında araştırmalarının konusunu veya genel odağını vurgulamak istedikleri söylenebilir.

Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makale başlıklarında ad kökenli yapıdan sonra en çok karşılaşılan başlık tipleri sırasıyla adeylem öbeği ve birleşik yapıdır. Ad kökenli yapının araştırma faaliyetini vurguladığı ve birleşik yapının da araştırmanın iki farklı noktasını belirttiği ifade edilmektedir (Cheng, Kuo ve Kuo, 2012). Dolayısıyla makale yazarlarının bu başlık tiplerini söz konusu işlevlerinden dolayı tercih ettikleri düşünülebilir.

İncelenen makale başlıklarında ad kökenli yapı, adeylem öbeği yapısı ve birleşik yapı dışında nadir kullanılan tam yargılı cümle yapısı ve ilgeç öbeği yapısı başlık tipleri de bulunmaktadır. Türkçe eğitimi alanındaki makale başlıklarında bir yargılı cümle yapısı örneğine; edebiyat alanındaki makalelerde de iki ilgeç öbeği grubu örneğine rastlanılmıştır. Türkçe eğitimi alanındaki makalelerde ilgeç öbeği grubu ve edebiyat alanındaki makalelerde de tam yargılı cümle yapısı örneği belirlenmemiştir. Alanyazındaki çalışmalarda (Soler, 2007; Cheng, Kuo ve Kuo, 2012) da tam yargılı cümle yapısı ve ilgeç öbeği yapısı örneklerine daha az rastlanıldığı ve bu durumun söz konusu başlık tiplerinin diğerleri kadar bilgilendirici ve esnek olmayışından kaynaklanabileceği belirtilmektedir (Cheng, Kuo ve Kuo, 2012). Bununla birlikte edebiyat alanındaki bir makale başlığının alanyazında ileri sürülen sınıflandırmalarda yer almayan koşullu yan cümle yapısında olduğu tespit edilmiştir.

Birleşik yapıdaki başlıkların Türkçe eğitimi alanında sırasıyla en çok konu-yöntem ve konu-kapsam; edebiyat alanında sırasıyla en çok konu-kapsam ve metafor-konu tipinde olduğu belirlenmiştir. Edebiyat alanındaki makale başlıklarında görülen metafor-konu ile Türkçe eğitimi alanında; Türkçe eğitimi alanındaki makale başlıklarında görülen konu-yöntem ve konu-soru tipleri ile de edebiyat alanında karşılaşılmamıştır. Bu durum söylem topluluğunun dilbilimsel tercihleri ile açıklanabilir. Her iki alanda da birleşik yapı tiplerinden ad-yöntem, soru-yöntem+kaynak, metafor-soru, konu-yöntem+kaynak, soru-yöntem tespit edilmemiştir. Cheng, Kuo ve Kuo'nun (2012) çalışmalarında da bu tiplerin %1'in altında (ad-yöntem; soru-yöntem+kaynak; metafor-soru; konu-yöntem+kaynak) veya %1 (soru-yöntem) kullanıldığı belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle aşağıda yer alan öneriler geliştirilebilir:

Bu çalışmada Türkçe eğitimi ve edebiyat alanlarındaki makale başlıklarının sözdizimsel yapısı incelenmiştir. Benzer şekilde başka disiplinlerden makale başlıkları sözdizimsel yapı açısından ele alınabilir. Böylelikle hem bu çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırmalar yapılabilir hem de incelenen makalelerin yer aldığı disiplindeki söylem topluluğuna fikir verilebilir.

Lisansüstü tez ve bildiriler başlık tipleri açısından incelenerek bu araştırmanın sonuçlarıyla karşılaştırmalar yapılabilir.

Lisansüstü öğrencilerin nitelikli bilimsel metinler oluşturmalarına katkı sağlayabilecek “Akademik yazma” derslerinde başlıkların nitelikleri ve sözdizimsel yapısına yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Anthony, L. (2001). Characteristic features of research article titles in computer science. *IEEE Transactions on Professional Communication*, 44 (3), 187-194.
- Cheng, S.W., Kuo, C.W. & Kuo, C.H. (2012). Research article titles in applied linguistics. *Journal of Academic Language & Learning*, 6 (1), 1-14.
- Haggan, M. (2004). Research paper titles in literature, linguistics and science: Dimensions of attraction. *Journal of Pragmatics*, 36 (2), 293-317
- Hartley, J. (2005). To attract or to inform: What are titles for? *Journal of Technical Writing and Communication*, 35 (2), 203-213.
- Jamali, H.R. & Nikzad, M. (2011). Article title type and its relation with the number of downloads and citations, *Scientometrics*, 88 (2), 653-661.
- Kane, T. S. (2000). *The Oxford essential guide to writing*. New York: Berkley Books.
- Karahan, L. (2008). *Türkçede söz dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Soler, V. (2007). Writing titles in science: An exploratory study. *English for Specific Purposes*, 26 (1), 90-102.
- Wang, Y. & Bai, Y. (2007). A corpus-based syntactic study of medical research article titles. *System*, 35(3), 388-399.